

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

8. De modis, queis obligatio Iuramenti tollitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

aut parua
serio, promissa
lethaliter
peccant.

fit tota materia siue pars. Quia qui rei paruae promissionem, quam iuramento confirmauit, non implet: quantum in se est Deum efficit testam falsi: hoc autem peccatum est lethale, cum magna Deo irrogetur iniuria. *Sect. 2. sententia haec recurreret ad trutinam. Lessi. l. 2. c. 42. dub. 5. Valent. 2. 2. d. 6. q. 7. pun. 2. Reginal. d. l. 18. n. 79.*

39
Qui emittit
iuramentum
comminatio-
nem de in-
fligenda ali-
qua maiori-
bus quam
adimpleri i-
debeat; si
causa in-
uariata est,
iuramentum
enim habet
hanc tacitam
conditionem:
Nisi causa
varietur.

Qui emittit iuramentum comminatorium de poena alicui infligenda, quam iuste potest infligere, tenetur iuramentum implere: modo eius adimpletio non sit impeditiua maioris boni, aut non sit sublata causa propter quam adimpleri iudeat; secus, si causa variata est; iuramentum enim habet hanc tacitam conditionem: Nisi causa varietur. Verum censetur variari causa, quoties aduenit causa non puniendi. Quod si quis comminetur ex passione, & ira, seu animo vindictae inordinatae: non tenetur iuramentum implere. Quia iuramentum ut sic non habet materiam bonam. *Reginal. l. 18. n. 56. Sayr. in Clau. l. 5. c. 5. n. 2. Bonac. de legib. d. 4. q. 1. pun. 4. n. 3.*

40
Iuramentum
cadens supra
promissionem
habentem ta-
citam condi-
tionem ex
intentione
iurantis, &
eo modo est
explicandum,
quo expli-
cat & obli-
ga ip-
sa promissio.

Iuramentum cadens supra propositum vel promissionem habentem tacitam conditionem ex intentione iurantis, vel ex dispositione iuris. C. de non numerata pecu. vel ex consuetudine iam recepta: eo modo explicandum est, quo explicatur, & obligat ipsa promissio. Quia iuramentum sortitur eo modo est conditiones actus, super quem cadit. Hinc qui iurauit, se alteri centum soluturum, potest uti compensatione non soluendo, si alter sibi totidem debeat. Quia promissio censetur facta cum tacita conditione: Nisi aliunde satis fecero, vel compensauero. Similiter qui promissit aliquid absenti cum iuramento, potest promissionem ante quam acceptetur, reuocare. Quia censetur facta cum conditione: si acceptet. *Suar. de iuram. l. 2. cap. 32. Sanch. l. 3. cap. 17. n. 15. Reginal. l. 18. n. 34. Lessi. l. 2. cap. 42. dub. 7. Bonac. de iuram. q. 1. pun. 16. n. 2.*

41
Iuramentum
in dubio
explicandum
est, ut quan-
tum fieri pos-
sit, minus ob-
liget, seruata
verborum
proprietas.

In dubio iuramentum ita explicandum est, ut quantum fieri potest, minus obliget, seruata verborum proprietate. Vnde iuramentum, vel votum non ludendi (verbi gratia) intelligitur de ludo illicito, non vero de licito, qui recreationis causa suscipitur: nisi aliter conciliatur de iurantis, vel vouentis intentione. Quia ubi agitur de obligatione contrahenda, stricte interpretatio gerenda est. Ideo iuramentum restringendum est, ut quantum fieri potest, minus obliget. At si constet, iurantem, aut vouentem se voluisse obligare ad abstinendum à ludo licito, tenetur ex vi iuramenti abstinere. Porro intentio iurantis colligi potest ex fine, quo ductus est ad iurandum, aut vouendum abstinendam à ludo. *Sanch. l. 3. cap. 17. & 18. Nauar. sum. cap. 12. num. 11. Manu. part. 1. cap. 188. num. 10. Reginal. l. 18. numer. 34.*

CAPVT VII.

De Periurij poenis.

Quatuor Periurij poenas praescriptas inuenio. Prima ac praecipua est Infamia, que utroque iure tam Pontificio, quam Caesareo irrogatur. Ad hanc tamen infamiam contrahendam, duae debent conditiones concurrere, scilicet, quod solemniter iurando peierauerit: & quod postea in foro iudiciali sit de periurio publice condemnatus, ita ut sit à ferendo testimonio repudiandus. Pro iure Pontificio stat *can. Infames. 6. q. 1. can. Quicumque. q. 1. Pro Caesareo vero lex, si quis maior. C. de transact.*

Secunda est, Periurium assertorium rei iurantis poena praesentis vel praeterite iure ciuili puniuntur poena criminis stellionatus. Et ideo periurus ad tempus exulat. Periurium autem promissorium hanc etiam iure ciuili poenam habet, ut praeter infamiam periurus poenam contractus soluat, & actionem, omnemque conuenientis commodum amittat. *l. vi. ff. de crimi. stellion. si quis maior. Couar. ad c. Quamuis p. 1.*

Tertia est Periurium simplex priuato homini iniuriam, ac praedictum irrogans iure iurisdictionis poena depositionis ab Ordine, si Clericus sit, puniunt. Quod si falsum dixerit testimonium in iudicio, ultra depositionem in Monasterium detrahatur si laicus sit, & sit capitale crimen, qui falsum testimonium aduersus reum dixerit, puniendus erit eadem poena, qua reus ipse puniretur, si criminis convictus foret, si vero crimen capitale non sit, tum poena falsi in homine libero est deportatio, omnium honorum publicatio; in seruo autem ultimum supplicium. *Cum non ab homine, de iudic. c. si Episcopus d. 50. Couar. ad c. Quamuis, p. 2. §. 7. n. 6. de pactis in 6. Sayr. in Clau. l. 5. c. 9. num. 7.*

Quarta est Periurus priuandus est Beneficio. Attamen procedunt haec omnia in periurio ratione deficientis veritatis: non autem ratione deficientis iustitiae, aut iudicii. Ex periurio enim in istis nec infamia incurritur, nec à testimonio repellitur, nec depositione afficitur, nec Beneficio Ecclesiastico priuatur, si autem beneficiatus periurus sit veritatis defectu: collatio Beneficii ei facta, est ipso iure nulla. Quia periurus est infamis. *Syluest. v. Periurium, n. 5. Sotus l. 8. de iust. q. 2. concl. 6. a. 3. Caiet. 2. 2. q. 89. a. 2. Filliuc. m. 15. c. 12. sine.*

CAPVT VIII.

De modis, quibus obligatio iuramenti tollitur.

Obligatio iuramenti dupliciter tolli potest. Primo, impediendo, ne illa à principio inducat. Secundo, tollendo iam inducā. Verum impediri quomodo obligatio potest, & potest

Secl. I. De Præcepto II. Recept Sent. 110

obligatio iuramenti potest per legem: v. gr. lex statuat, ut iuramentum contractui, vel promissioni alicui adiectum sit irritum, & nullam inducat obligationem sic Tridentinum *ses. 25. c. 16.* videtur irritare renunciationem bonorum etiam cum iuramento factam ante duos menses præcedentes professionem. Alio modo impediri potest obligatio, quando prohibetur executio, ita ut sine peccato fieri non possit: quomodo putant multi, impediri obligationem pœne conventionalis sponsalibus appositæ, & iuramento confirmatæ. Bonac. *de iuram. q. 1. pun. 17. n. 1.* Lessi. *l. 2. c. 42. dub. 12.* Sanch. *l. 3. sum. c. 22. n. 11.*

47 Obligatio iuramenti iam inducta, quinque modis potest auferri. Mutatione materia, Condonatione, Irritatione, Commutatione, Dispensatione. Primum Mutatione materiae certum est, obligationem iuramenti cessare: v. gr. si materia fiat illicita. Quia iuramentum non est vinculum iniquitatis. Aut si materia fiat impossibilis. Quia ad impossibile nemo tenetur. Lessi. *l. 2. c. 42. dub. 12. n. 57.* Sayr. *in Clauis. l. 5. c. 7. Azor. p. 1. l. 1. c. 9.*

48 Secundò tollitur Condonatione, seu relaxatione eius, in cuius favorem factum est iuramentum. Quia quivis potest condonare promissionem factam in suum commodum, etiam si in modum voti facta fuerit. Nam qui hoc modo vouet, aut iurat, censetur solum se obligare sub conditione tacita: si ille in cuius favorem iurat, velit acceptare. Illo igitur remittente, obligationem, aut nolente promissionem acceptare: iurans liber erit ab obligatione iuramenti. Ex gr. si voueat Deo, vel iures, te daturum Antoniam inopem, vel daturum illi dotem, ut melius nubat: ea remittente obligationem liber ab obligatione promissionis quamvis iurata remanebis. Sanch. *l. 3. sum. c. 20. n. 4.* Manu. *sum. p. 1. c. 244. n. 10.* Sylui. *2. 2. q. 89. d. 9.* Laym. *l. 4. tr. 3. c. 11.*

49 Tercio tollitur Irritatione facta per superiores, quibus subiecta est materia iuramenti. Hanc facultatem irritandi iuramenta, sicut & vota, etiam sine causa, habet pater respectu filiorum, superior respectu subditorum, dominus respectu seruorum, maritus respectu exoris in iis rebus, in quibus tales personæ sunt subiectæ. Quia nullus potest iurare in alterius præiudicium. Vnde omnes illi possunt iuramenta irritare, qui vota eiusdem materiae irrita reddere poterant. Sanch. *de matr. l. 6. d. 19. n. 10.* Sayr. *in clauis. l. 5. c. 8. n. 5.* Reginal. *l. 18. n. 64. & 66.* Laym. *l. 4. tr. 3. n. 1. & 2.*

50 Monuerim tamen, iuramenta minorum haud posse à curationibus irrita reddi, quamvis hi possint vota realia eorum irritare, quatenus ipsorum administrationi officiant. Vnde minoribus non conceditur restitutio in integrum, dum ex contractu sunt læsi si iuramento illum confirmarunt. Quia iuramentum supplet ætatis defectum, eoque dispositione legis officit maiores. *l. 1. c. 2. c. si aduersus venditionem.* Lessi. *l. 2. c. 42. dub. 12. n. 61.* Secus dixerim de iuramentis impuberum: hæc enim poterunt à tutoribus irritari. Quia nihil iura in contrarium statuerent. *c. Pueri 2. 2. q. 5.*

51 Quartò tollitur Commutatione: ut si ille, cui factum est concedat aliud opus loco illius, quod Eschob. & Mend. *Theol. Moral. Tom. IV.*

iuramento promissum est præstari. Verum quando talis commutatio est facta, iurans non tenetur ex vi iuramenti ad præstandum illud in quod facta est. Quia illud iuramento non promissum; sed ex pacto, quo illud loco alterius acceptauit. Secus autem est in commutatione voti. Quia dum acceptat quis commutationem, tacite Deo promittit id, in quod fit commutatio; quæ promissio cum Deo fiat, habet vim voti. Præterea omne iuramentum promissorium vel fit in honorem Dei, & sic continet Votum, vel fit in favorem hominis, & tunc vel acceptatur, vel non acceptatur. Si fiat in Dei honorem, ut si quis iuret, se auditurum sacrum, &c. commutari potest ab eo, qui simile votum potestate Ordinaria potest commutare: verbi gratia ab Episcopo, & aliis Prælatibus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos. Hi quidem possunt talia iuramenta, præter ea, quæ implicant votum Pontifici reservatum, mutare. Quia in illis dispensare possunt: commutare autem minus est, quam dispensare; nam dispensatio omnino remittit iuramenti obligationem: commutatio verò non item: sed vnum in aliud mutat vel æquale vel melius. Profectò ex potestate delegata Regulares, qui ex privilegio vota commutant possunt etiam iuramenta de eadem materia commutare. Quia iuramenti vinculum per se minus est, quam votum: at cui concessum quod maius est censetur etiam quod minus est, concedi. Lessi. *l. 2. c. 42. dub. 12. n. 57. & 58. & 59.* Bonac. *de iuram. q. 1. pun. 17. n. 7.* Sanch. *de matr. l. 8. d. 16. n. 7.* Manu. *p. 1. sum. c. 191. concl. 10.* Arag. *2. 2. q. 89. a. 12.* Ludou. *Lop. de voto. q. 5. n. 42.*

52 Commutatio iuramenti in æquale, vel minus bonum, quamvis fieri non possit sine auctoritate Prælati, aut alterius habentis ad hoc potestatem: in illud tamen, quod certum est, melius esse, unusquisque pro suo arbitratu commutare potest. Vnde omnia iuramenta extinguuntur Religionis approbatæ professione, sicut & vota. Quid si talia iuramenta cedant in commodum tertij? Certè si promissionis verba ad illum directa non sint, nullum ille ius acquirit. Si autem iuramentum fiat in favorem hominis & valide sit acceptatum, non potest commutari ab alio, ipso invito, nisi intercesserit iniuria, vel nisi hoc in instam illius poenam, vel nisi commune bonum ita flagitet. Quia superior non potest tollere ius alterius nisi vigentissima adsit causa: ille autem, in cuius favorem præstitum est iuramentum, ius per acceptationem acquisivit. Lessi. *l. 2. cap. 42. dub. 12. numer. 58.* Bonac. *de iuram. q. 1. pun. 17. num. 7.* Caiet. *2. 2. q. 88. a. 12.*

53 Quintò, tollitur iuramenti obligatio Dispensatione, seu abolitione. Hæc fit superioris auctoritate: & quidem summus Pontifex in omni iuramento potest ex causa rationabili, cessante tertie personæ damno, dispensare. Tolet. *l. 4. c. 23.* Arag. *2. 2. 9. 89. a. 9.* Episcopus autem ex causa, cum sibi subditis, non solum potest declarare quando dubium subest, an aliquid sub iuramento promissum sit debiti voti materia: sed etiam dispensare in omnibus iuramentis, quæ si essent vota, posset in illis dispensare. Quia vinculum iuramenti minus est, quam vinculum

lum voti: vnde qui potest à voto. absolvere, à iuramento etiam de eadem re. emissio absolvere potest. D. Tho. 2. 2. q. 89. a. 9. ad 3. Sayr. in clau. l. 5. c. 8. n. 9. Filluc. tr. 2. 5. c. 9. q. 9. Bonae. de iuram. q. 1. pun. 17. num. 11.

54
Prælati Regulares circa suos subditos, & qui Ordinum Mendicantium privilegia fruuntur dispensare in iuramento possunt.

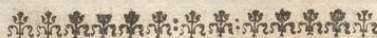
Prælati Regulares exempti ab Ordinario circa suos subditos in iuramentis dispensare possunt, sicut Episcopi. Imò etiam omnes confessores Ordinum Mendicantium, & alij Confessores Regulares, qui Ordinum Mendicantium privilegiis fruuntur, ex privilegio Innocentij VIII. & Eugenij IV. possunt dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi: & consequenter in omnibus iuramentis, iuxta supra traditam rationem. Manu. p. 1. sum. c. 191. n. 10. Arag. 2. 1. q. 88. a. 12. Sanch. l. 4. sum. c. 51. n. 8. Sayr. in clau. l. 5. c. 8. n. 10. Porro privilegium Innocentij fuit tantum viæ vocis oraculum, & idèd hoc tempore annullatum per Bullam Urbani VIII.

55
Dispensans in iuramento sine causa, peccat, & in foro conscientie non est valida dispensatio.

Dispensans in iuramento sine causa rationabili peccat: nec in foro conscientie valida est dispensatio. Quia respectu illarum rerum, quæ exiure diuino, seu naturali pendunt, non habet summus Pontifex supremam potestatem, sed tantum dispensatoriam, quæ data est in Ecclesiæ ædificationem, & non in destructionem. Causa verò dispensandi in iuramento elicienda est, vel ex gravitate operis, & imbecillitate iuratis: vel ex diminuta operis utilitate: vel respectu boni communis: & quæcunque causa sufficiens ad dispensandum in vo is, sufficit etiã ad dispensandum in iuramentis. Certè quòd causa nò est sufficiens, ad dispensandum, potest iuramentum partim relaxari, & partim commutari, habita causæ ratione. D. Tho. 2. 2. quest. 88. art. 12. ad 2. Caiet. ibi. Sanch. l. 3. cap. 19. numer. 4. Valent. 2. 2. d. 6. quest. 7. pun. 4. Sylui. 2. 2. quest. 88. art. 12. concl. 4.

56
Causa iusta dispensandi in iuramento, quamvis sit in fauorem tertij emissum.

Denique causas iustas relaxandi iuramentum quamvis emissum sit in fauorem tertij, recenseo. Prima est, si metu, vel fraude sit extortum. Secunda, si alia iniustitia intercessit, vt cum usurarius exigit iuramentum de usuris soluendis: vel quando quis in contractu grauitèr est læsus, & coactus, illum iuramento confirmare, vel non aduertens læsionem spontè confirmauit. Tertia, in iustam penam, quando is, cui præstitum est iuramentum est, meretur, vel quia iniquè exegit, siue quia commisit aliquid ob quod meretur bonis spoliari; vel quia contumax in Ecclesiâ obicitur. Quarta, si bonum commune id postulare videatur. Lessi. l. 2. c. 42. dub. 1. n. 6. Sylui. 2. 2. q. 8. a. 12. concl. 4. Bonae. de iuram. q. 1. pun. 17. num. 8.

DE VOTO.

CAPVT IX.

De Voti essentia.

57
Voti definitio. Et viæ particula.

OTVM est Promissio Deo facta deliberatè, de meliori bono. Prima definitionis particula Promissio significat, votum non esse nudum propo-

tum boni operis in Dei honorem præstanti absque obligationis necessitate: etenim promissio si verè, & non fictè fiat, procedit ex voluntate se obligandi, ita vt promissario, id est, Deo ius acquirentur. Quod adeo est verum, vt si quis ignorans vim, & essentiam voti, velit vouere, non autem obligationem voti contraheret: re vera nec voueat, nec obligetur. Quia incogniti nulla voluntas: & error circa substantiam, ac essentiam rei vitiatur actum. Sanch. l. 1. de matr. d. 9. num. 3. & l. 4. sum. cap. 1. numer. 27. Suar. l. 1. de voto, cap. 3. numer. 3. & 7. Valent. 2. 2. d. 6. quest. 6. pun. 1.

Si vouens animum se obligandi, ac verè vouendi habeat: licet non implendi, sed præuaricandi votum: nihilominus vota adstringuntur. Quia sicuti re ipsa accidere potest, vt aliquis castitatis voto obstrictus sit, castitatem tamen non seruaret: etiam hæc Deo voluntate separari possunt, vt aliquis voto obligatus esse velit ad castitatem seruandam, non tamen obligationi satisfacere. Sanch. l. 4. sum. c. 1. n. 2. 3. Sorus l. 7. de iust. q. 1. a. 2. Arag. 2. 2. q. 88. a. 1. concl. 3. Nauar. sum. c. 12. n. 27. Medina. l. 2. insiuit. cap. 14. §. 6. Suar. l. 1. de voto, cap. 4. fine.

Altera definitionis particula, Deliberatè, dicit, ad votum, sicuti & ad quamlibet aliam promissionem, quæ obligationem pariat, requiri voluntatis consensum. Vnde colligitur votum validum non esse, quod ex subitaneo motu, vel animi passione iudicium, ac deliberationem perturbante, concipitur. Quia cum talianimi perturbatione ac indeliberatione neque mortaliter solet delinqui. Tanta autem animi deliberatio requiritur, ac sufficit ad taliter peccandum. Quapropter sicut ad peccatum mortale, ita & ad votum requiritur plena deliberatio intellectus. Palud. in 4. d. 38. q. 1. D. Antonin. p. 2. tit. 11. c. 2. ante §. 1. Nauar. sum. c. 12. n. 26. & 27. Sanch. l. 1. de matr. d. 8. n. 5. & l. 4. sum. c. 1. n. 2. Moli. 2. 2. de iust. d. 267. Suar. l. 1. de voto cap. 9.

Hinc colligo votum editum ex ignorantia siue errore tollente voluntarium, nullius roboris esse. Moneo tamen duplicem esse ignorantiam, aliam negatiuam positiuam aliam. Si ignorantia negatiua sit circa rei promissæ substantiam irritum est votum. Quia incogniti nulla est voluntas. Si autem solum sit circa accidentalialia rei promissæ, validum votum erit. Quia cum accidentalialia, seu circumstantiæ sint cõnexæ rei promissæ: ideo qui hanc voluntarie vouet, illas etiã consequenter vouisse cõtetur. Porro ignorantia positiua, siue error positiuus impedit voti valorè, nò tantum si circa substantialia rei promissæ versetur: sed etiã si circa accidentalialia, quæ secundum falsam voluntatis existimationem notabiliter obiectum immutat. Exemplum exhibeo ex Laymano citando: Ordinem Carthusianorum te voues ingressurum, existimans, in eo permissum esse carnibus vesci, ita vt talis error sit antecedens, siue causa vouendi, quia eo seposito, minime voueres: voto non obligaris. Quia Religionem illà hand absolute vouisti, sed vt tali conditione affecta: quæ licet sit accidens obiecti, seu rei promissæ materialiter: pertinet tamen quodammodo ad substantiam obiecti formaliter, siue pro